

Správní právo 2

- pro mgr. navaz. (Úvod do českého práva)

Filip Dienstbier, leden 2011

Osnova:

- Formy správní činnosti
- Postupy ve veřejné správě
- „Evropské správní právo“

Formy (vrchnostenské) správní činnosti

- veřejná správa
 - činnost – mnohost forem
 - právní regulace (vrchnostenská x nevrchnostenská správa)
 - typizované formy x úkony ad hoc
- typizované formy
- snižování entropie
 - zpřehledňují právní regulaci
 - usnadňují interpretaci a aplikaci

Základní formy vrchnostenské správy

- **Abstraktní akty:**
 - **nařízení** (právní) /normativní správní akt/
 - statutární předpis
 - vnitřní předpis /správní nařízení, interní normativní instrukce/
- **Konkrétní akty:**
 - **správní akt** (sensu stricto) /individuální správní akt/
 - služební pokyn /interní individuální akt/
- **Smíšené (hybridní) akty:**
 - opatření obecní povahy

Předpisy vydávané veřejnou správou

- jednostranné, abstraktní (upravují neurčitý počet případů určitého druhu), závazné
- **Nařízení**
 - prováděcí předpisy k zákonům, vydávány jen na základě zákonného zmocnění (vláda nepotřebuje)
 - obecně závazné (pro všechny)
 - Např.: nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, ...
- **Statutární předpisy**
 - předpisy samosprávy, závazné pro členy komunity (obecně závazné vyhlášky obcí a krajů pro všechny)
 - Např.: vyhlášky obcí, studijní řád na VŠ, předpisy stavovských komor
- **Vnitřní předpisy**
 - platí uvnitř hierarchické soustavy, závazné pro podřízené pracovníky a orgány); např.: jednací řád, pracovní řád, organizační řád

SPRÁVNÍ AKT

„Jednostranný úkon, kterým orgán veřejné správy v konkrétním případě autoritativně řeší právní poměry individuálně určených adresátů, stojících mimo organizační strukturu veřejné správy.“

srovnej též:

§ 9 správního řádu, § 65 odst. 1 s.ř.s.

Pojmové znaky správního aktu

- úkon správního orgánu
- jednostrannost
- autoritativnost
- závaznost, vynutitelnost
- obsahem: úprava práv a povinností
- konkrétnost věci
- adresovannost individuálně určeným (nepodřízeným) subjektům

Druhy správních aktů

- deklaratorní x konstitutivní
- ad personam x in rem
- benefiční x deteriorační (k dobru x k tíži)
- pozitivní x negativní
- časově omezené x neomezené
- materiální x procesní
- reálné x fiktivní
- finální x subsumované
- ...

Vady správních aktů, náprava

Vady

- formální vady
- nesprávnost (věcná)
- nezákonnost (platí presumpce správnosti)
- nicotnost (zásadní vady – neplatí presumpce správnosti, správní akt *de iure* neexistuje)

Formy nápravy

- zrušení
- změna
- sistace
- oprava
- konverze
- konvalidace
- ratihabice

Další formy

- Veřejnoprávní smlouvy
- Faktické pokyny
- Bezprostřední zásahy
- Stanoviska, vyjádření, posudky
- Osvědčení, ověření
- Informační úkony
- Registrace
- Programovací a plánovací úkony
- Materiální úkony
- Doporučení, výzvy

Veřejnoprávní smlouvy

- pojem:
 - dvou- či vícestranný právní úkon
 - zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného (správního) práva
 - alespoň jednou ze stran správní orgán? NE!
- druhy:
 - koordinační
 - subordinační
 - mezi adresáty
 - svého druhu (podle zvláštních zákonů)

Koordinační smlouvy

- smluvní strany
 - subjekty (vykonavatelé) veřejné správy
 - typický obsah
 - spolupráce při výkonu veřejné správy, nebo
 - změna působnosti při jejím výkonu
 - příklady
 - dohoda obcí o působnosti obecní policie, o výkonu přenesené působnosti obce orgány jiné obce, ...
- MOŽNO JEN, STANOVÍ-LI TAK ZÁKON!

Subordinační smlouvy

- smluvní strany
 - správní orgán (na jedné straně) a
 - adresát veřejné správy (na straně druhé)
- typický obsah
 - založení, změna nebo jiná úprava subjektivních veřejných práv a povinností adresáta (namísto správního aktu)
- příklady
 - smluvní ochrana přírody - vyhlášení památných stromů
 - smlouva o umístění stavby / provedení stavby
MOŽNO JEN, STANOVÍ-LI TAK ZÁKON!

Smlouvy mezi adresáty

- smluvní strany
 - adresáti veřejné správy (dotčené osoby)
- typický obsah
 - převod subjektivních veřejných práv či povinností, nebo
 - úprava jejich výkonu
- příklad
 - smlouva mezi spoluvlastníky o výkonu veřejnoprávní povinnosti vlastníka

Veřejnoprávní smlouvy

- právní úprava:
 - správní řád - obecná procesní úprava (část 5., obdobně část 1., přiměřeně část 2.)
 - zvláštní zákony
 - pravomoc vydat, zvláštní procesní úprava (zákon o obcích, o krajích, stavební zákon, školský zákon, ...)
 - subsidiárně obč. zak. (výjimky: neplatnost, odporovatelnost, ...)

Opatření obecné povahy

- pojem:
 - jednostranný správní úkon
 - „není právním předpisem ani rozhodnutím“ /§ 171 s.ř./
 - v konkrétní věci
 - ve vztahu k neurčité skupině osob
- příklady:
 - regulační plány (stavební právo)
 - vymezení záplavových území (vodní právo)
 - zákazy vstupu do určitých území (např. vodní právo, ochrana př. a kraj.)
 - umístování (některých) dopravních značek (provoz na pozem. kom.)

Opatření obecné povahy

- právní úprava:
 - správní řád – obecná procesní úprava (část 6., obdobně část 1., přiměřeně část 2.)
 - zvláštní zákony – pravomoc vydat, procesní odchylky (stavební zákon, ...)

Faktické pokyny

- obsahem: příkaz nebo zákaz určité činnosti
- neformálnost – přímý výsledek postupu úřední osoby – ústně, posunkem
- právní závaznost
- příklady:
 - pokyny policisty v silniční dopravě
 - výzva k prokázání totožnosti
 - ...

Bezprostřední zásahy

- ❑ úkon správního orgánu (úřední osoby) směřující k přímému prosazení jeho (její) vůle
- ❑ účelem je odvrácení přímo hrozícího nebezpečí
- ❑ znaky:
 - ❑ neformálnost – přímý výsledek postupu úřední osoby
 - ❑ právní závaznost
- ❑ podmínky:
 - ❑ pravomoc, bezprostřední a zjevné ohrožení chráněných zájmů, subsidiarita, přiměřenost
- ❑ příklady:
 - ❑ použití donucovacích prostředků přísl. ozbroj. sboru
 - ❑ zabavení „závadného“ zboží inspektory ČOI, SZPI, ...

Osvědčení, ověření

Osvědčení (potvrzení)

- ❑ úkon, jímž se potvrzuje nesporný stav
- ❑ veřejná listina
- ❑ vysvědčení, občanský průkaz, živnostenský list, ...

Ověření

- ❑ legalizace – pravost podpisu
- ❑ vidimace – shoda opisu/kopie s originálem listiny
- ❑ zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování...

Posudky, stanoviska, vyjádření

Posudky

- ❑ výraz odborného názoru
- ❑ vydávají odborné instituce

Stanoviska, vyjádření

- ❑ výraz pozice správního orgánu
- ❑ adresátem jiný správní orgán (stanoviska) nebo dotčená osoba (vyjádření)
- ❑ pro adresáta není závazný (jinak správní akt)
- ❑ není bez právních důsledků (závazný podklad, legitimní očekávání)

Registrace

- ❑ zanesení do úředního informačního systému
- ❑ předpokladem právní skutečnosti
- ❑ o registraci potvrzení, o odmítnutí správní akt
- ❑ právní skutečnost nastává ex lege (nejde o povolení)
- ❑ příklady:
 - ❑ registrace občanského sdružení
 - ❑ živnostenský rejstřík
 - ❑ registrace vnitřních předpisů veřejných vysokých škol

Jiné úkony ve veřejné správě

- ❑ informační úkony
 - ❑ evidence
 - ❑ dokumentace
 - ❑ statistika
 - ❑ komunikace
- ❑ programovací a plánovací úkony
 - ❑ koncepce, plány, prognózy, programy
- ❑ materiální úkony
 - ❑ organizační
 - ❑ technické
- ❑ doporučení, výzvy

Postupy ve veřejné správě

- ❑ veřejná správa
 - a) organizační soustava (formální pojetí)
 - b) soubor činností (materiální pojetí)
- ❑ každá činnost se realizuje určitým postupem
- ❑ v případě veřejné správy nutno rozlišovat:
 - ❑ výkon veřejné moci (vrchnostenská správa)
 - ❑ ostatní (fiskální správa, poskytování služeb)– různá míra právní regulace (čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy)

- právní úprava postupů při výkonu (vrchnostenské) veřejné správy

„veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“ /čl. 2 odst. 3 Ústavy/

„způsoby“ =

- a) formy činnosti (správní akt, nařízení, ...)
- b) postupy jejich realizace
- postupy i v ostatní správě
 - zpravidla neregulovány
 - výjimky: např. zadávání veřejných zakázek

<i>forma činnosti</i>	<i>proces</i>	<i>právní úprava</i>
právní předpis (nařízení)	legislativa	zvláštní předpisy, správní řád ? (alespoň zásady!) legislativní pravidla (int. předpisy)
správní akt	správní řízení	zvláštní zákony správní řád (zejm. část II. a III.)
veřejnoprávní smlouvy	–	zvláštní zákony správní řád (zejm. část V.)
opatření obecné povahy	–	zvláštní zákony správní řád (zejm. část VI.)
stanoviska, vyjádření, ...	–	zvláštní zákony správní řád (zejm. část IV.)
jiné úkony	–	zvláštní zákony správní řád (vždy alespoň zásady!)

Právní úprava postupů ve veřejné správě

- rozsáhlá problematika
 - v mgr. Právo i bc. „Správa“ – celý semestr
 - v případě zájmu či potřeby jsou vám k dispozici:
 - prezentace přednášek z kurzu Správní právo 2 (mgr.)
 - prezentace přednášek z kurzu Správní právo procesní (bc.)
- obojí na webu upol.cz – katedra správního práva
- literatura správní právo procesní (Skulová a kol., Horzinková) – podrobnosti rovněž na webu

Evropské správní právo

- Rada Evropy:
 - soft law
 - rezoluce a doporučení Výboru ministrů
 - řada k činnosti veřejné správy, vč. postupů
- Evropská unie
 - masa správněprávní regulace
 - různé formy (nařízení, směrnice, ...)
 - hmotné právo, vybrané oblasti: např. zemědělství, životní prostředí, ...
 - jen výjimečně obecná problematika (např. ochrana osobních údajů ve veřejné správě)
 - zatím ne proces (alespoň ne obecně)